

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

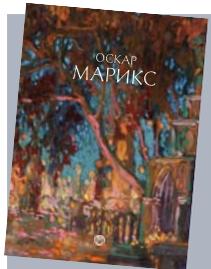
● NO.07 (3319) ●

● ЧАЦВЕР, 21 ЛЮТАГА, 2013

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

“Белыя Росы” аб’ядноўваюць сяброў Стар. 2

Аскар Марыкс: славак з душою беларуса
Знакаміты мастак-сцэнограф быў добра знаёмы з Янкам Купалам і плённа папрацаваў у розных тэатрах Стар. 3

Адзінокім прадастаўляецца... аграсядзіба
Дзякуючы клопам Юліі Буко з камфортам праводзяць зіму пяць бабулек з Глыбоцкага раёна Стар. 4

21 ЛЮТАГА — МІЖНАРОДНЫ ДЗЕНЬ РОДНАЙ МОВЫ

“Ад гоману бароў, ад казак дудароў...”

Вернікі не без падстаў лічаць слова дарам Божым. Апошнім жа часам у праваслаўных храмах Айчыны часцей гавораць па-беларуску.

Іван Ждановіч

Адна з кніжак, якую я набыў на XX Мінскай міжнароднай кніжнай выставе-кірмашы: “Праваслаўны малітваслоў”. Знакавае выданне перавыдадзена летась да 1020-годдзя Праваслаўнай царквы ў Беларусі. Пераклады з царкоўнаславянскай і грэчаскай моў на беларускую ажыццявіў кандыдат багаслоўя, прафесар Мінскіх духоўных школ протаіерэй Сяргій Гардун. “На сённяшні дзень гэта самы поўны праваслаўны Малітваслоў на беларускай мове” — заўважае айцец Сяргій у

прадмове. А хто выдавец? Прыход мінскага Свята-Петра-Паўлаўскага сабора. Гэта самы старажытны ў Мінску дзеючы храм: летась 12 ліпеня адзначалася 400-годдзе з часу яго заснавання. На выставачным стэндзе сабора, які называюць “храмам на Нямізе”, я і набыў кнігу. Было там шмат іншых выданняў па-беларуску: “Беларускі Праваслаўны календар на 2013 год”, “Малебен за беларускі народ”, “Жыровіцкая пастараль”, “Святыя зямлі Беларускай”... “Сярод прыхаджан, клірыкаў храма шмат аднадумцаў, якія і ў паўсядзённасці, і з

Богам гавораць па-беларуску, — раскажаў на стэндзе Віктар Казлоў, мастацкі рэдактар выдавецтва “Народная асвета”. — Пры храме больш за дваццаць гадоў дзейнічае Брацтва ў гонар Віленскіх мучанікаў, у яго ўваходзяць тыя, хто жадае займацца асветніцтвам, дабрачыннасцю. Нас, як кажуць, духоўна акармляе настаяцель сабора протаіерэй Георгій Латушка”.

Па словах Віктара, сярод значных праектаў, што рэалізуе брацтва — выданне штогадовых “Беларускіх Праваслаўных календароў”, царкоўна-рэлігійнага часопіса “Праваслаўе”

ІВАН ЖДАНОВІЧ

Мастак Віктар Казлоў раскажае пра беларускамоўныя кнігі “храма на Нямізе”

(сумесна з выдавецтвам “ORTHDRUK” (Беласток, Польшча). Часопіс жа чытаюць як у Беларусі, так і суайчыннікі за мяжой. Выдаўцы жадаюць “злучыць чалавечае і Божэе, Бацькаўшчыну і веру”. Пазней на інтэрнэт-сайце сабора я даведаўся, што рэдкалегія аб’яднала розных людзей: епіскапа Арцэмія (Кішчанку), протаіерэя Георгія Латушку (ён галоўны рэдактар выдання), протаіерэя Сяргія Гардуна, іерэя Юрыя Залоску, прафесійных жур-

налістаў Леаніда Качанку і Валянціну Трыгубовіч, навукоўцаў Івана Чароту, Уладзіміра Васілевіча, Антона Мірановіча, Генадзя Шэйкіна, Лідзію Кулажанку ды іншых.

Сам Віктар Казлоў ідзе да Бога няпростымі шляхамі, бываў у свой час нават у Індыі, спрабуючы знайсці ісціну. Але прафесійны мастак, дызайнер заўсёды разумеў, сэрцам адчуваў: варта не адрывацца ад родных каранёў, паважаючы як веру продкаў, так і

родную мову. “Беларуская ж мова таксама — ад Бога, — гаворыць ён. — Паслухайце, як пісаў Якуб Колас, адкуль узяўся гэты скарб, роднае слова: “Ад роднае зямлі, ад гоману бароў, / Ад казак вечароў, / Ад песень дудароў, / Ад светлых воблікаў закінутых дзяцей, / Ад шораху начэй, / Ад тысячы ніцей, / З якіх аснова на і выткана жыццё / І злучана быццё і небыццё, — / Збіраўся скарб...”. Не ўсе, на жаль, гэта разумеюць.”

→ Стар. 3

ПАДЗЕЯ

Мінск — хакейны, Мінск — гасцінны!

У маі 2014 года сталіца Беларусі стане месцам, дзе збяруцца лепшыя хакейныя каманды, іх балельшчыкі з усяго свету. І кожны ўладальнік квітка на матчы атрымае права бязвізавага ўезду на тэрыторыю краіны.

Іна Ганчаровіч

Няцяжка падлічыць: да правядзення Чэмпіянату свету па хакеі-2014 засталася менш за 500 дзён. З гэтай нагоды і ладзілася прэс-канферэнцыя, на якой супрацоўнікі Дырэкцыі па падрыхтоўцы і правядзенні чэмпіянату заявілі, што краіна гатова прыняць хакейнае першынство.

Як вядома, права правесці Чэмпіянат свету Беларусі далася няпроста: толькі чацвёртая па ліку беларуская заяўка атрымала падтрымку, прычым “за” было аддадзена 75 галасоў з 105. У маі 2009-га паводле рашэння штогадовага кангрэса Міжнароднай

ГЕОРГІЙ ШАБЕЛЮК

Комплекс “Мінск-Арэна” гатовы прыняць ЧС-2014 па хакеі

федэрацыі хакея Мінск і быў канчаткова зацверджаны месцам правядзення ЧС-2014. Пачалася падрыхтоўка горада да падзеі: трэба ж прыняць тысячы спартсменаў, балельшчыкаў і проста

турыстаў. У Мінску пабывалі некалькі замежных інспекцый. У Фінляндыі праведзена прэзентацыя нашага чэмпіянату, пасля якой на генкангрэсе гаварылі: Беларусь не проста выконвае ўсе патрабаванні, але і працуе з апераджэннем графіка.

Чым жа рыхтуецца здзіўляць гасцей сталіца Беларусі? Перш за ўсё рыхтуюцца спартыўныя аб’екты. У Мінску два гады таму ўзведзены і шмат разоў апрабаваны, нават дзіцячым “Еўрабачаннем”, культурна-спартыўны комплекс “Мінск-Арэна”, разлічаны на 15 тысяч месцаў. Ён прызнаны адным з самых сучасных шматфункцыянальных

будынкаў у Еўропе. А “Чыжоўка-Арэна” стане другім шматпрофільным спартыўна-забаўляльным комплексам у Мінску. Цяпер ён у апошняй стадыі будаўнічых работ. Гэта вялізны лядовы комплекс з дзвюма арэнамі, якія маюць памеры лядовага поля 61 на 30 метраў, з трыбунамі на 8 тысяч пасадачных месцаў. Паміж арэнамі спраектаваны прэс-цэнтр, канферэнц-зала, зона адпачынку і забаў з боўлінгам, більярднымі, саунамі, кафэ, рэстаранамі.

Пад чэмпіянат цяпер актыўна вядзецца будаўніцтва гатэляў і новых карпусоў Студэнцкай вёскі. → Стар. 2

ЗЕМЛЯКІ

На высокіх берагах Амура

За восем тысяч кіламетраў ад Бацькаўшчыны суайчыннікі дапамагаюць адладжваць з ёй дзелавыя і культурныя стасункі

Іван Ждановіч

Нядаўна ў Беларусі ў чарговы раз пабывалі з рабочым візітам госці з Амурскай вобласці. У складзе дэлегацыі, якую ўзначальваў губернатар Алег Кажмяка, быў і наш зямляк Мікалай Васільеў. “Аўтаномная некамерцыйная арганізацыя “Беларускае зямляцтва” Амурскай вобласці — так называецца суполка, у якой Мікалай Міхайлавіч старшыня. Да таго ж ён член рабочай групы расійскага рэгіёна па развіцці двухбаковага супрацоўніцтва з Рэспублікай Беларусь.

Наш зямляк — ураджэнец Рагачова, у свой час з адзнакай закончыў Мінскае сувораўскае вучылішча і абраў жыццёвы шлях вайскоўца. Яшчэ за савецкім часам афіцэр Мікалай Васільеў быў накіраваны служыць на Далёкі Усход. Дарэчы, нагадвае ён, беларусы траплялі туды нярэдка, а радкі раней вельмі папулярнай песні “три танкиста, три веселых друга — экипаж машины боевой” ці “у высокіх берегах Амура часовые Родины стоят” па-ранейшаму выклікаюць шмат незабыўных успамінаў вайскавай маладосці ў тысяч беларускіх мужчын. У Благовешчанску і цяпер жыве, не губляючы сувязяў з зямлёй продкаў, палкоўнік запаса Мікалай Васільеў. Зрэшты, пра тое, як стваралася там беларуская суполка, як пачуваюць сябе нашы землякі на далёкаўсходняй зямлі, мы яшчэ раскажам. Сам Мікалай Міхайлавіч мае магчымасць прыезджаць на Бацькаўшчыну часта, ён і адпачывае тут — ці то ў санаторыі “Беларусачка” пад Мінскам, ці то гасцючы ў сястры ў Рагачове, любуючыся прыдняпроўскімі краявідамі.

У шчыльным графіку рабочых сустрэч візіту ў Мінск, наведван-

ня беларускіх прамысловых і аграпрадпрыемстваў Мікалай Васільеў знайшоў магчымасць пабываць у Рэспубліканскім цэнтры нацыянальных культур. “Хочацца асабіста перадаць матэрыялы на конкурс, што праводзіць цэнтр, — гаварыў ён, перадаючы салідны альбом кіраўніку цэнтру Міхаілу Рыбакову. — Тут мы сабралі фотаздымкі, копіі газетных публікацый, ганаровых граматаў і дыпломаў, якія адлюстроўваюць актыўнае жыццё Беларускага зямляцтва. Мы хочам, каб у Беларусі ведалі: на Далёкім Усходзе, амаль за 8000 тысяч кіламетраў адсюль, землякі шмат робяць дзеля таго, каб адладжваліся як культурныя, так і дзелавыя стасункі рэгіёна з Бацькаўшчынай”.

Падарункі землякам — з Беларусі

Нагадаем, конкурс сярод грамадскіх арганізацый беларускіх суайчыннікаў за мяжой Рэспубліканскі цэнтр нацыянальных культур ладзіць, каб паказаць тое, што робяць землякі там, дзе цяпер жывуць, на карысць беларускай культуры, як зберагаюць і прадаўжаюць традыцыі продкаў.

якім будзе не па кішэні жыць у іх, змогуць зняць пакой у інтэрнаце Студэнцкай вёскі. Як запэўніваюць арганізатары, цана жылля будзе невысокай, а ўмовы пражывання — камфортнымі.

Рыхтуюцца прыняць гасцей і ўстановы грамадскага харчавання. Мінскі гандаль цяпер — гэта амаль 2 тысячы аб'ектаў грамадскага харчавання на 130 тысяч месцаў, больш за 3500 магазінаў і больш за 50 буйных гандлёвых цэнтраў. Да 2014 года на асноўных магістралях і прылеглых да іх тэрыторыях, каля кожнага гандлёвага прадпрыемства будуць дадаткова разгорнуты міні-кафэ, што пашырыць зону абслугоўвання бальшчыкаў і гасцей сталіцы больш чым на 20 тысяч месцаў.

Ускладанне кветак да помніка воінам-інтэрнацыяналістам на Востраве слёз у Мінску

ДЗЕНЬ ПАМЯЦІ

“Белыя Росы” аб’ядноўваюць сяброў

Яўген Дарэнскі

Тая вайна доўжылася амаль 10 гадоў, забрала жыцці 15 тысяч (па неафіцыйных падліках 30 тысяч) савецкіх людзей. Праз агонь Афганістана прайшлі 30 тысяч ураджэнцаў Беларусі, з іх 12 па гэты час лічацца зніклымі без вестак, а 771 баец не вярнуўся з бою...

15 лютага, у дзень чарговай гадавіны вываду савецкіх войскаў з Афганістана, на “Востраве слёз” у Мінску прайшлі мерапрыемствы ў памяць пра воінаў-інтэрнацыяналістаў. Ветэраны вайны, сябры і сем’і загінулых усклалі кветкі да помніка воінам, наведалі могількі, дзе яны пахаваны.

А напярэдадні ў Рэспубліканскім доме ДТСААФ прайшоў вечар-рэквіем, прысвечаны Дню памяці. Сярод ветэранаў вылучаўся генерал-лейтэнант у адстаўцы Вадзім Садаўнічэнка. Закончыўшы школу ў 1941-м, ён апынуўся ў акапах Вялікай Айчыннай. А ў 80-я гады ўжо даведчаным ваеначальнікам Вадзім Пракопавіч быў камандзіраваны ў

Кабул. Генерал Садаўнічэнка — з тых людзей, для каго словы гонар, абавязак, Айчына — не пусты гук. Ён прысвяціў жыццё служэнню Радзіме і народу, занепакоены тым, каб моладзь таксама магла далей з гонарам несці эстафету самаахвярнага служэння Бацькаўшчыне.

Аб праблемах пераемнасці пакаленняў з трывогай гаварыў і старшыня Мінскай гарадской арганізацыі ветэранаў вайны ў Афганістане “Памяць” палкоўнік Уладзімір Шокаў. “На жаль, сярэдняя працягласць жыцця ветэранаў афганскай вайны — 52-54 гады, — з горыччу канстатаваў Уладзімір Шокаў. — Адбіваюцца раненні, хваробы, кантузіі... Вось і напярэдадні Дня памяці пайшоў з жыцця Юрый Званароў, лідар “афганцаў” Маскоўскага раёна Мінска. Так грамадства губляе носьбітаў неацэннага жыццёвага вопыту, эталона грамадзянскасці. Пра такіх людзей больш павінна ведаць наша моладзь”. Шокаў прапанаваў да 25-й гадавіны вываду савецкіх войскаў з Афганістана выдаць альманах-зборнік нарысаў пра афганцаў, згадаць пра

кожнага з грамадзян Беларусі, хто ваяваў тады ўдалечыні ад Бацькаўшчыны.

Так, варта “адладжваць сувязь” паміж пакаленнямі, пакуль жывыя воіны-афганцы. Як гэта робяць, напрыклад, мінская настаўніца Валянціна Дашкевіч і Ірына Рогава, старшыня Спецыялізаванага фонду “Белыя Росы” з Санкт-Пецярбурга. Фонд, як вядома, аб’ядноўвае сяброў Беларусі, якія жывуць у горадзе на Няве. Напярэдадні школьнікі з 67-й сярэдняй школы Мінска і іх аднагодкі з горада Сасновы Бор Ленінградскай вобласці разам праводзілі патрыятычную акцыю “Пакуль гарыць свечка”.

І пад час сустрэчы ў Рэспубліканскім доме ДТСААФ школьнікі Мінска і Сасновага Бора былі разам: слухалі і запаміналі словы ветэранаў пра дружбу, патрыятызм, пачуццё абавязку перад краінай і народам. Пра тое, што яшчэ трэба зрабіць усім нам, каб ніколі “белыя росы” не ператвараліся ў кроплі крыві загінулых салдат. У слёзы маці, дзе б яны ні жылі: у Мінску, Санкт-Пецярбургу ці Сасновым Бары...

ПАДЗЕЯ

Мінск — хакейны, Мінск — гасцінны!

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Сёння ў Мінску 22 гатэлі, да чэмпіянату з’явіцца яшчэ 11 рознага ўзроўню. Напрыклад, пераабсталёўваюцца ў гатэлі некалькі адноўленых будынкаў-помнікаў гісторыі і культуры XVII—XIX стагоддзяў на Замкавай вуліцы і па вуліцы Кірылы і Мяфодзія. Па словах дырэктара Дырэкцыі па правядзенні Чэмпіянату свету па хакеі з шайбай-2014 Яўгена Ворсіна, Мінск зможа прыняць каля 20 тысяч замежных турыстаў. Спартсменаў і трэнераў размесцяць у лепшых гатэлях горада, такіх як “Еўропа”, “Мінск”, “CrownPlaza”, “Вікторыя”. Прадстаўнікі СМІ і госці змогуць размясціцца ў гатэлях 2-3 узроўняў. Балельшчыкі,

Новы гатэль у Мінску

Мерапрыемствы такога маштабу, як Чэмпіят свету па хакеі, гэта не толькі спартыўнае

свята, але і ўнікальная магчымасць паказаць гасцям турыстычную прывабнасць краіны. Беларусы маюць намер скарыстацца “выпадкам” максімальна шырока. Ужо адрэстаўраваны знакамітыя замкі краіны: Мірскі, Нясвіжскі, Лідскі, Любчанскі. Абноўлены многія помнікі гісторыі і культуры Беларусі. У сталічных музеях можна будзе наведаць выставы, а на сценах тэатраў пабачыць найлепшыя пастаноўкі. Для гасцей чэмпіянату арганізатары прапануюць ствараць культурна-забаўляльныя пляцоўкі, на якіх будуць выступаць зоркі эстрады, оперы, кіно. Гэта будуць тэрыторыі, прылеглыя да “Мінск-Арэны”, “Чыжоўка-Арэны”, Палаца спор-

ту, Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі і пляцоўка ў Цэнтральным дзіцячым парку імя Максіма Горкага.

І нарэшце: як набыць квітку на Чэмпіятат? З любога месца планеты можна зрабіць заказ праз інтэрнэт. А каб у замежніках не ўзнікала цяжкасць пры замове квіткаў, будуць створаны мультымоўныя call-цэнтры. Білеты будуць — на густы розных бальшчыкаў, ад 9 да 250 еўра. Дарэчы, прадаваць іх пачнуць, магчыма, ужо летам. Кожны ўладальнік квітка на матчы атрымае права бязвізавага ўезду на тэрыторыю Беларусі на ўвесь перыяд правядзення чэмпіянату. Так што сардэчна запрашаем у Мінск — на Вялікі хакей!

АСОБЫ

Аскар Марыкс: славак з душою беларуса

Знакаміты мастак-сцэнограф быў добра знаёмы з Янкам Купалам і плённа папрацаваў у розных тэатрах

Лілія Малашанкава

Нядаўна ў Нацыянальным акадэмічным Вялікім тэатры оперы і балета ладзілася цікавая імпрэза — прэзентаваўся альбома “Аскар Марыкс”. Праходзіла яна з удзелам пасла Славакіі ў Беларусі, іншых паслоў, акрэдытаваных у нашай краіне, дзялячоў культуры і навукі, вучняў мастака. Кніга нарадзілася ў выдавецтве “Чатыры чвэрці”. Стваральнікі пастараліся сабраць паболей матэрыялаў, успамінаў сучаснікаў пра народнага мастака Беларусі, славака па паходжанні Аскара Пятровіча Марыкса.

Нарадзіўся ён у 1890 годзе у Львове, на тэрыторыі былой Аўстра-Венгрыі. У Львове і закончыў інстытут тэхнічнага малявання, потым Пражскі філіял Венскай акадэміі, дзе навучаўся ў знакамітых майстроў Мільбека і Канберга на курсе архітэктуры і дэкаратыўнага мастацтва. Так сталася, што ў 1919 годзе Аскар Марыкс апынуўся ў Смаленску, дзе разам з рэжысёрам Львовым і мастаком Валянковым ствараў адну з першых франтавых груп: Смаленскі рускі чырвонаармейскі тэатр. А ў 20-м Марыкс прыехаў у Мінску, дзе працягваў актыўнае творчае жыццё. У 1921 годзе яго запрасілі на працу ў Беларускае дзяржаўнае драматычнае тэатр, які сёння носіць імя Янкі Купалы. Дарэчы, прафесар-тэатразнаўца Уладзімір Няфёд пісаў, што “ён першым сярод прафесійных дэкаратараў пачаў творча выкарыстоўваць самы багаты матэрыял нацыянальнага выяўленчага мастацтва, быў лепшым знаўцам гісторыі касцюма”. Аскар Марыкс быў добра знаёмы з Янкам Купалам, раіўся з ім па розных пытаннях, калі той прыходзіў у тэатр на рэпетыцыі спектакляў.

Аскар Пятровіч працаваў у розных тэатрах, сваёй майстэрс-

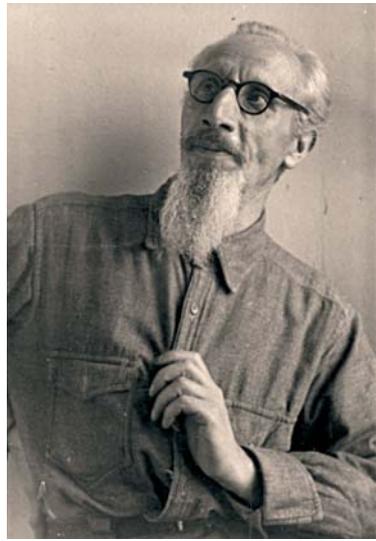
На прэзентацыі кнігі-альбома “Аскар Марыкс” у Вялікім тэатры оперы і балета

тва афармлення вялікіх і маленькіх сцэн. Ён шырока ўводзіў маляўнічую аснову, тонка карыстаўся колерам. Добра ведаючы заходнеславянскую культуру, Марыкс знаходзіў у ёй агульныя рысы з беларускай, але заўважаў і адметнасці. Майстар адчуваў блізкасць культур Беларусі, Украіны, Чэхіі, Польшчы, Расіі, якія раслі з аднаго славянскага караня. Ужо ў першых спектаклях, пастаўленых Еўсцігнеем Міровічам, праявіўся почырк майстра. Пастаноўкі тэатра знаёмлілі гледача з нацыянальнай культурай, фальклорнымі крыніцамі, народным побытам і традыцыямі. Марыкс працаваў над афармленнем спектакляў “Машэка”, “Каваль-ваюда”, “Кастусь Каліноўскі”.

З 1934 года пачаўся новы этап яго творчасці: Марыкс афармляе спектаклі “Салавей” Змітрака Бядулі (Купалаўскі тэатр), “Цудоўная дудка” Віталія Вольскага ў Тэатры юнага гледача, “Яўгеній Анегін” Пятра Чайкоўскага, “Дон Кіхот” Л. Ф. Мінкуса ў Тэатры оперы і балета, “Сабака на сене” Лопэ дэ Вэга ў

Магілёўскім драмтэатры, “Хто смяецца апошнім” Кандрата Крапівы ў Пінскім тэатры. Сучаснікі згадваюць, што мастак не пераносіў на сцэну музейных касцюмаў і рэчаў, а выкарыстоўваў іх дэталі і пераабраў, суднасячы з характарамі герояў, дапамагаючы раскрыццю галоўнай ідэі спектакля.

Падчас Вялікай Айчыннай вайны Марыкс працаваў ва Уральску, стаў галоўным мастаком Віцебскага драмтэатра, які цяпер носіць імя Якуба Коласа. Пасля вяртання ў Беларусь мастак удзельнічаў у наладжванні дзейнасці тэатраў у Гомелі, Гродне, Брэсце. Працаваў і ў іншых жанрах мастацтва, у 70-я гады стварыў серыю карцін “Беларусь старажытная” — гэткую гістарычную сюіту пра нашых продкаў. Яшчэ адным захапленнем Марыкса былі чаканка і вітражы. Адметная і серыя эскізаў, прысвечаная Францыску Скарыну. Яркія моманты біяграфіі першадрукара зафіксаваны ў ёй: “Скарына ў друкарні”, “Скарына ў галаўным уборы навукоўца”, “Скарына ў Італіі”, “На-

Мастак Аскар Марыкс

вуковец Кракаўскага ўніверсітэта”, “Навуковец грэка-праваслаўнай акадэміі”. Мастаку было 70 гадоў, калі яго намаганнямі ў Беларускае тэатральна-мастацкім інстытуце адкрылася кафедра тэатральна-дэкаратыўнага мастацтва. Ён распрацаваў курс лекцый па гісторыі касцюма з паказам адзення розных эпох і народаў, а таксама эскізаў беларускіх строяў. Вучнямі майстра былі мастакі Барыс Казакоў, Юрый Тур, Уладзімір Гардзееў.

У кнізе-альбоме ёсць успаміны Л. Александроўскай, У. Уладзімір-скага, У. Стэльмашонка, а таксама дачкі Любові Аскараўны. Уключаны ўзоры жывапісу, графікі, дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, эскізы тэатральных дэкарацый і касцюмаў. Карпатлівая праца ўкладальнікаў, сярод якіх дырэктар выдавецтва Ліліяна Анцух, мастак Ігар Бархаткоў і Любоў Марыкс, дала добры вынік: годна прадстаўлена магутная постаць народнага мастака Беларусі. А ў сувязі з надыходзячым 125-годдзем Аскара Марыкса гэта вельмі дарэчы.

КУЛЬТУРНЫ ДЫЯЛОГ

Цэнтр прыцяжэння для навукоўцаў

Адам Мальдзіс

Летась Міжнародная асацыяцыя беларусістаў выдавала цікавыя кнігі, а цяпер вучоныя рыхтуюцца правесці міжнародны зезд славістаў: ён упершыню пройдзе сёлета ў Мінску

На філалагічным факультэце БДУ прайшло першае ў бягучым годзе пасяджэнне камітэта Міжнароднай асацыяцыі беларусістаў. Як вядома, гэтае аўтарытэтнае грамадскае аб’яднанне падтрымлівае, каардынуе навуковую работу сяброў беларускай культуры прыкладна з дваццаці краін Еўропы, Азіі і Амерыкі.

Старшыня асацыяцыі, акадэмік Міхаіл Касцюк, зазначаў: бывалі часы, калі беларусісты не маглі пахваліцца ніводным кніжным выданнем. А летась пабачылі свет чатыры тамы вядомай навукоўцам серыі “Беларусіка=Albaruthe pisca”. Тры з іх аб’яднаны агульнай назвай “Новае слова ў беларусістыцы” — гэта матэрыялы V Міжнароднага кангрэса беларусістаў па літаратуразнаўстве і фальклорыстыцы, гісторыі і культуралогіі, мовазнаўстве. У тамах — вельмі шмат цікавага: там тэматычна аб’яднаны тэксты выступленняў 120 вучоных-гуманітарыяў з Аўстрыі, Беларусі, Вялікабрытаніі, Германіі, ЗША, Канады, Літвы, Нарвегіі, Польшчы, Расіі, Украіны, Чэхіі, Швейцарыі і Швецыі. У адным з тамоў падагулены досвед работы асацыяцыі за 20 гадоў яе існавання. На пасяджэнні гаварылі, што трохтомнік “Новае слова ў беларусістыцы” ўжо атрымаў высокую ацэнку ў друку, на прэзентацыі ў мінскім “Кніжным салоне”. А вядомы мовазнавец Геннадзь Цыхун прапанаваў правесці прэзентацыю выдання і на міжнародным з’ездзе славістаў, які ўпершыню пройдзе сёлета ў Мінску ў канцы жніўня.

Чацвёртае ж выданне асацыяцыі — гэта зборнік навуковых артыкулаў “Супольнасць традыцыі — садружнасць у будучыні”. Ён прысвечаны традыцыйным беларуска-польскім моўным, літаратурным, гістарычным і культурным сувязям. Прэзентавала яго рэдактар кнігі Ірына Багдановіч — літаратуразнавец і паэтэса.

21 ЛЮТАГА — МІЖНАРОДНЫ ДЗЕНЬ РОДНАЙ МОВЫ

“Ад гоману бароў, ад казак дудароў...”

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Да стэнды, казаў Віктар, падыходзілі людзі, разглядалі беларускамоўныя выданні ды пыталі: “Зачем это? Что, по-русски трудно молиться?”. На што ён адказаў: не, мы разумеем і рускую мову, і царкоўнаславянскую. Але ёсць у свеце дзясяткі праваслаўных цэркваў, дзе людзі моляцца на родных мовах: нямецкай, англійскай, японскай, кітайскай... То хай гучыць у храмах і мова беларуская — яна варта таго, каб на ёй звярталіся да Усявышняга.

Хораша, з густам зроблены сайт Свята-Петра-Паўлаўскага

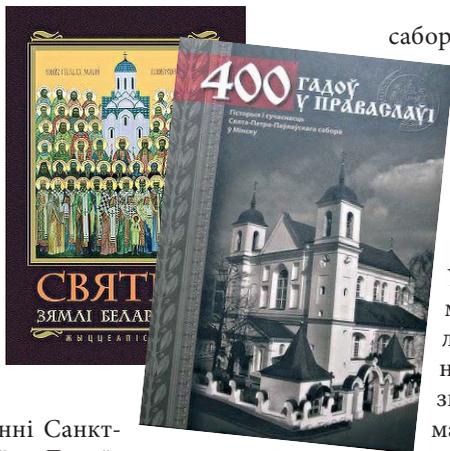
сабора ў інтэрнэце, там можна нават здзейсніць віртуальную вандроўку па храме. Сярод падзей з жыцця брацтва, прыхаджан мне падалося цікавым, што летась 25 мая ў саборы ўшанавалі памяць паэта Максіма Багдановіча: было 95 гадоў, як яго не стала. “Паніхидупа-беларуску адслужыў клірык сабора протаіерэй Мікалай Багдановіч з удзелам Брацкага хору, — чытаем на сайце. — На ёй былі супрацоўнікі Літаратурнага музея Максіма Багдановіча ў Мінску, прадстаўнікі інтэлігенцыі, журналісты”. Святар звярнуўся потым да прысутных, падкрэс-

ліў: прыклад Максіма Багдановіча паказвае, як трэба чалавеку жыць, каб памяць пра яго не знікала, а перадавалася “з роду ў род”. Айцец Мікалай узгадаў, як па заканчэнні Санкт-Пецярбургскай Духоўнай Акадэміі ён быў накіраваны з нечаканай просьбай: “Калі вы з Беларусі, то заспявайце

сабор Уладзімір-скай іконы Божае Маці ў Санкт-Пецярбургу. Ключар таго сабора протаіерэй Уладзімір Фамека, аказалася, ураджэнец Мінска. Ён звярнуўся да маладога святара-земляка з нечаканай просьбай: “Калі вы з Беларусі, то заспявайце

“Зорку Венеру”! І вось землякі ўдвух у піцерскім храме заспявалі гэтую неўміручую песню на словы Максіма Багдановіча!

Родная мова здольная дапамагаць людзям адчуваць духоўную роднасць, зберагаць культурную спадчыну продкаў і ўдалечыні ад Айчыны. Бо як жа інакш, не ведаючы мовы продкаў, чытаць летапісы, кнігі свайго народа, спяваць яго песні? Хто жыве ў роднамоўнай плыні — ведае, як асвятляе душу матчына слова. А падзвіжнікам, што яднаюцца пры Свята-Петра-Паўлаўскім саборы, яно асвятляе шлях да Неба.

РОДНЫЯ ЛЮДЗІ

Адзінокім прадастаўляецца... аграсядзіба

Дзякуючы клопатам Юліі Буко у цеплыні праводзяць зіму пяць бабуль з Глыбоцкага раёна

Зінаіда Ганчар

На зіму адзін з дамоў сваёй аграсядзібы "Родны кут" Юлія Буко аддала ў распараджэнне мясцовым бабулям-пенсіянеркам. Дарэчы, у мінулыя гады ў Беларусі сацыяльныя работнікі перасялялі на час зімовых маразоў адзінокіх старых у розныя сацстановы. А гэтай зімой у Глыбоцкім раёне Віцебшчыны рэалізавалі вось такое новаўвядзенне: сумяцілі турыстычныя і сацыяльныя паслугі.

Аграсядзіба "Родны кут" створана ў вёсцы Валодзькава: моладзь адтуль раз'ехалася, а 17 вяскоўцаў жывуць. "Мінімум цывілізацыі — максімум свабоды, — гаворыць пра сваю аграсядзібу Юлія Буко. — Я прыехала сюды 23 гады таму, пасялілася ў старой мамінай хаце, потым прыкупіла яшчэ чатыры пустыя — гэта і ёсць "Родны кут". Сцены з бярвенняў,

печ, вышываныя абрусы, сурвэткі, моцная мэбля — звычайныя вясковыя хаты. Юліі Людвігаўне "цывілізацыі ўсё ж давалася трохі дадаць": у хатах ёсць вадаправод, каналізацыя, інтэрнэт. "Селім гасцей, яны жывуць тут самастойна, — дзеліцца досведам гаспадыня. — Я кажу ім: прыязджаеце быццам да сваёй бабулі, якая адлучылася, а вы засталіся за гаспадароў". Турыстам можна гатаваць бульбу ў печы, рыбаліць, катацца на кані, адпачываць на сенавале, а пры жаданні і папрацаваць. Такі сельскі побыт вабіць гарадскіх турыстаў, едуць яны не толькі адпачыць — адзначаць юбілей, вяселлі, дні нараджэння. У 2011-м "Родны кут" названы пераможцам у намінацыі "Зялёная сядзіба" па выніках абласнога конкурсу.

Юлія працавала спачатку па спецыяльнасці — ветэрынарам, потым у вясковых клубе, краме. Сёння

У "Родным куце" камфортна адпачываць і зімой, і летам

займаецца агратурызмам і падзарабляе яшчэ сапраўднымі работнікам, даглядаючы пажылых вяскоўцаў. А ідэя сабраць бабулек пад адным дахам на зіму круцілася ў яе галаве даўно: "Падапечныя жывуць у сваіх хатах, мне — шмат пераездаў, а ў самой гаспадарка вялікая, сям'я, турысты... Часу не хапала!" І калі ў раёне прапанавалі "знайсці інавацыйныя метады працы з

састарэлымі", яна — з ідэяй да кіраўніцтва тэрытарыяльнага цэнтра сацблугування насельніцтва: маўляў, магу да сакавіка ў адной з сваіх хат пасяліць бабуль. Яны ж успрынялі запрашэнне насцярожана, сумняваліся, але ўдарылі маразы — зазбіраліся "на зімовыя кватэры". З пераездам ім дапамаглі работнікі сельскіх выканкамаў, і перад Новым годам у "Род-

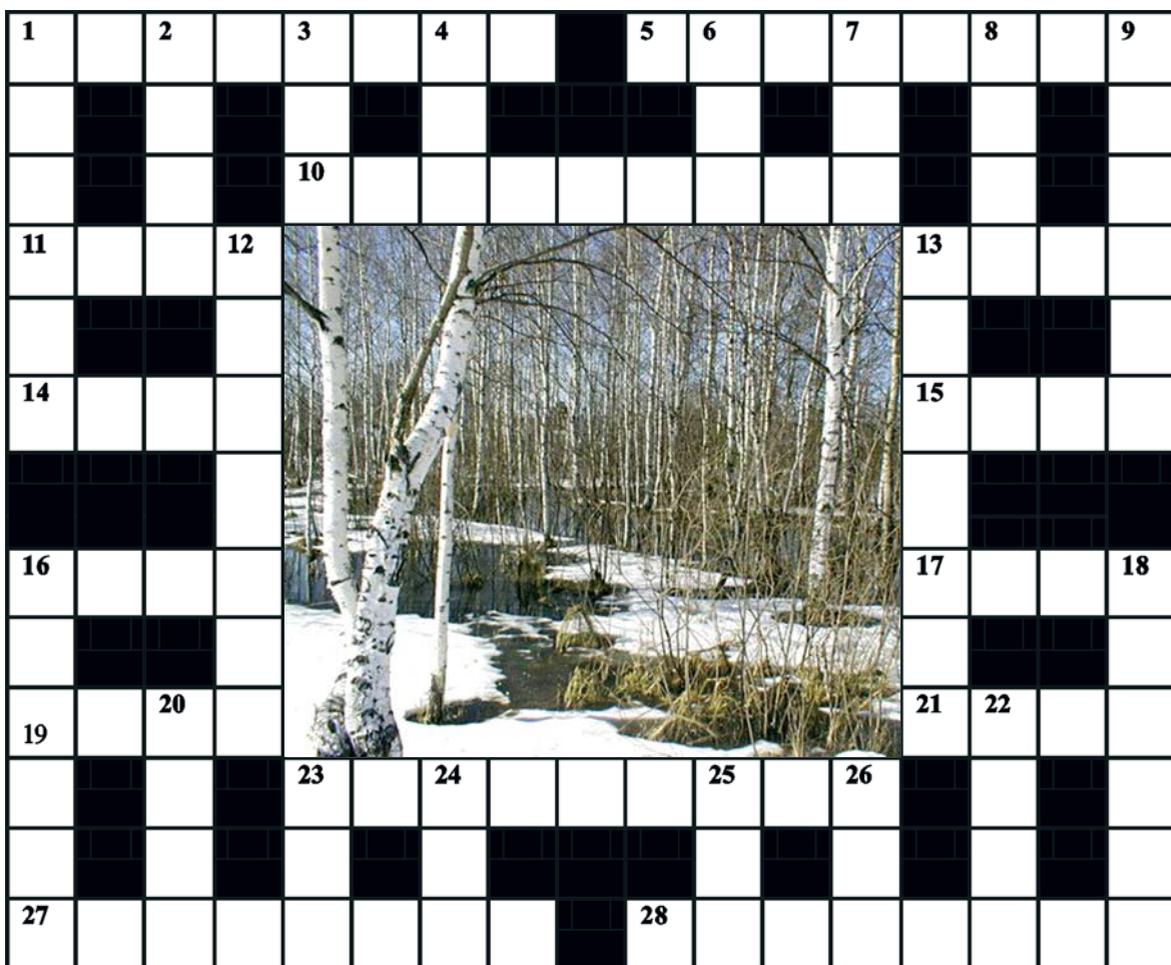

ка было адладзіць побыт: бабулі ж розныя, кожная з характарам, сваімі болячкамі ды жыццёвымі гісторыямі. Спадарыня Юлія, вопытны арганізатар, вырашыла "не вылучыць нікога, не дзяліць бабуль на добрых і не вельмі". Іншы раз, бывала, гаспадыня аграсядзібы прапанавала вяскоўкам прадукты дыетычныя, карысныя, а ім — малако ды бульбу давай. Паціху прывучыла да рысу, грэчкі, мяса, прысмакі розныя выпякае. "Адагрэліся цяпер мае бабулькі, павесялелі, адна нават замуж захацела! — смеецца Юлія. — Так што шукаем кавалераў, а можна і з замежжа, бо тут ніводнага дзеда ў акрузе няма".

То можа і разам з жаніхамі забярэ яна бабуль да сябе на наступную зіму? Час пакажа. А бабулі між тым ужо, слухаючы вясновыя капяжы, сабе месцы "браніруюць" у "Родным куце" на будучы сезон...

КРЫЖАВАНКА

Сонца на лета паварочвае

Па гарызанталі:

1. Глыбокі розум; рыса характару Чорнай Вадзяной Зміі, год якой, паводле ўсходняга календара, пачаўся 10 лютага і закончыцца 31 студзеня 2014 года. 5. Тое, што і снеданне (разм.). 10. Агаф'я... Святая мучаніца, ахоўніца хатняй жывёлы; святая ў гонар яе адзначалася 18 лютага. 11. Воўчы... Так называлі Міколу Студзёнага, дзень якога ў народзе адзначалі 17 лютага; да гэтага часу надыходзіла пара звярыных вяселляў. 13. Стыхія 2013 года, года Зміі. 14. Люты будзе..., а сакавік яго ломіць (прык.). 15. Люты сонца на... паварочвае (прык.). 16. Спосаб хады, бегу каня. 17. "Над Белай Руссю — белы...". 3 верша "Над Белай Руссю" А. Грачанікава. 19. Галлё некаторых хмызнякоў. 21. Паляўнічы-прафесіянал. 23. "А ў нас сёння...". Зіма з летам стрэлася, стрэлася". З беларускай народнай песні. 27. Асцярожнае стаўленне да каго-, чаго-небудзь. 28. Збудаванне для падняцця дарогі на некаторую вышыню.

Па вертыкалі:

1. Імя прападобнага, святая ў

гонар якога адзначалася 3 лютага. ("На... яснае надвор'е — будзе ранняя вясна" (прык.). 2. Каляндарны час якой-небудзь падзеі. 3. Орган размнажэння ў грыбоў. 4. "Змяіны...". Верш М. Багдановіча. ("У цёмным небе — хараводы..."). 6. Навукова-даследчая ўстанова (абрзв.). 7. У лютага... сябра — завая і віхура (прык.). 8. Зорнае... на Трыфана (14 лютага) — позняя вясна (прык.). 9. Краіна. 12. Жанчына татарскай нацыянальнасці. 13. ... або Улас. Свята, якое адзначалася 24 лютага. ("На Уласа і барада ў масле" (прык.). 16. ... ў поўдзень, на Грамніцы (15 лютага) — будзе цёплая вясна (прык.). 18. Сваюльнік, непаседа. 20. "І сляды, дзе... бег, \ Замяла завая". 3 верша "Белы вецер, белы снег" В. Гардзея. 22. Даўнейшая назва шклозавода. 23. Масленіца — палізуха: ... і масла палізала (прык.). 24. Люты-бацхохна збівае... з зімы (прык.). 25. Варона хавае... пад крыло — да моцнага марозу (прык.). 26. Біблейская жанчына, якую змей спакусіў яблыкам.

Падрыхтаваў Лявон Целеш.

Адказы на крыжаванку.

Па гарызанталі: 1. Мурашчыца, 5. Сняданак, 10. Кароўніца, 11. Свят, 13. Вада, 14. Мост, 15. Лета, 16. Ашор, 17. Снег, 19. Лаза, 21. Егер, 23. Строчанне, 27. Асця-
Па вертыкалі: 1. Максім, 2. Дата, 3. Аск, 4. Цар, 6. НДЦ, 7. Два, 8. Неба, 9. Ка-
нада, 12. Татарка, 13. Валоссе, 16. Ашор, 18. Тарпа, 20. Зяц, 22. Гіта, 23. Сяр, 24.
Рок, 25. Нос, 26. Ева.